

Vorden i henfald*

Friedrich Hölderlin

Fædrelandet i undergang, natur og mennesker, for så vidt de står i en særegen vekselvirkning og udgør en *særegen* idealt tilblevet verden og forbindelse mellem tingene og følgelig opløser sig, for at der af denne verden og af den tilbageblevne slægt og af naturens tilbageblevne kræfter, som er det andet, reale princip, danner sig en ny verden, en ny, men også særegen vekselvirkning, således som hin undergang udsprang af en ren, men særegen verden. Thi alle verdener verden, alt i alle, som altid *er, stiller* sig kun til skue i al tid - eller i undergangen eller i øjeblikket, eller mere genetisk i øjeblikkets tilblivelse og i tidens og verdens begyndelse, og denne undergang og begyndelse er som sproget udtryk for, tegn på, fremstilling af et levende, men særegent hele, som netop atter bliver til dét igennem sine virkninger, og på en sådan måde, at der i dette, ligesom i sproget, synes at ligge mindre eller intet levende bestående af en side og alt af den anden side. I det levende bestående er en relationsart og *stofart* fremherskende; skønt alle andre kan anes deri, så er i det overgående muligheden for alle relationer fremherskende, men den særegne må tages, skabes

heraf, således at uendelighed, den endelige virkning fremkommer gennem den.

Denne fædrelandets undergang eller overgang (i denne betydning) føler sig i alle led af den bestående verden sådan, at det nyindtrædende, ungdommelige, mulige også føler sig i netop dét moment og den grad, hvori det bestående opløser sig. Thi hvorledes skulle opløsningen kunne fornemmes uden forening, hvis altså det bestående skal kunne fornemmes og bliver fornemmet i sin opløsning, så må det uudtømte, det uudtømmelige ved relationerne og kræfterne, og hin, opløsningen, snarere fornemmes gennem disse end omvendt, thi ud af Intet bliver intet, og dette taget gradvist betyder så meget, som at dét, der hører til negationen og for så vidt det træder ud af virkeligheden og endnu ikke muligt, ikke kan virke.

Men det mulige, som træder ind i virkeligheden, idet virkeligheden opløser sig, dette virker, og det bevirker såvel fornemmelsen af opløsning som erindringen om det opløste.

Heraf det helt igennem originale ved ethvert ægtetragisk sprog, det evindeligt skabende, det individuelle opståen af uendeligt og det endeligt uendeliges eller individuelle opståen af begge, begribelsen, livliggørelsen, ikke af det ubegribeligt, usaligt tilblevne, men af det ubegribelige, af det usalige ved opløsningen og tvisten, af døden selv, gennem det harmoniske, begribelige, levende. Heri kommer opløsningens første, rå, i sin dybde for den lidende og betragtede *endnu for* ukendte smerte ikke til udtryk; i denne er det nyopstående, ideale, ubestemt, snarere en genstand for frygten, hvorimod opløsningen selv er et bestående, selv synes virkeligere noget reelt eller det sig opløsende befinder sig i det nødvendige i tilstanden mellem væren og ikkeværen.

Det nye liv, som skulle opløse og har opløst sig, er nu virkeligt, muligt (idealt gammelt), opløsningen nødvendig og har sin ejendommelige karakter mellem væren og ikkeværen. Men i tilstanden mellem væren og ikkeværen bliver overalt det mulige reelt og det virkelige idealt, og dette er i den frie kunstefterligning en frygtelig, men guddommelig drøm. Opløsningen, med andre

ord, som nødvendig, ud fra den ideale erindrings synspunkt, bliver som sådan det nyudviklede livs ideale objekt, et tilbageblik på den vej, der måtte tilbagelægges, fra opløsningens begyndelse til dérhen, hvor der af det nye liv kan følge en erindring om det opløste og deraf, som forklaring på og forening af kløften og kontrasten, der finder sted mellem det nye og det forgangne, erindringen om opløsningen. Denne ideale opløsning er frygtløs. Begyndelses- og slutpunktet er allerede sat, fundet, sikret, derfor er denne opløsning også mere sikker, uopholdelig, dristig, og den fremstiller sig hermed som det, den egentlig er, som en reproduktiv handling, hvorigennem livet gennemløber alle sine punkter og, for at indvinde hele summen, ikke dvæler ved et enkelt, men opløser sig i ethvert, for at fremstille sig i det næste; blot ved at opløsningen bliver mere ideal i den grad, den fjerner sig fra sit begyndelsespunkt, hvorimod fremstillingen i selvsamme grad bliver mere real, indtil en hel livsfølelse og heraf det eneste udelukkede, det i starten opløste i erindringen (gennem et objekts nødvendighed i sin mest fuldendte tilstand) endelig fremgår af summen af disse i et øjeblik uendeligt gennemløbede følelser af forsvinden og opståen, og efter at denne erindring om det opløste, det individuelle er forenet med den uendelige livsfølelse gennem erindringen om opløsningen og kløften mellem begge fyldt ud, da fremtræder af denne forening og sammenligning af det forgangne individuelle og det uendeligt samtidige den egentligt nye tilstand, det næste skridt, som skal følge det forgangne.

Altså i erindringen om opløsningen bliver denne, fordi begge dens ender står fast, helt til den sikre, uopholdelige, dristige handling, som den egentlig er.

Men denne ideale opløsning adskiller sig også fra den virkelige derved, ligeledes også, fordi den går fra det uendeligtsamtidige til det endeligtforgangne, at 1: i ethvert punkt af den samme opløsning og fremstilling, 2. et punkt i sin opløsning og fremstilling med ethvert andet, 3. ethvert punkt i sin opløsning og fremstilling er mere uendeligt vævet sammen med totalfølelsen af opløsning og fremstilling og alt i smerte og glæde, i strid og fred, i bevægelse og ro, alt formet og uformet

gennemtrænger, berører, angår sig selv mere uendeligt og en himmelsk ild således virker i stedet for en jordisk.

Endelig, ligeledes også, fordi den ideale opløsning omvendt går fra det uendeligtsamtidige til det endeligtforgangne, adskiller den ideale opløsning sig fra den virkelige derved, at den kan være bestemt mere gennemgående, at den ikke med ængstelig uro er foranlediget til at samle flere af opløsningens og fremstillingens væsentlige punkter i et, heller ikke til ængsteligt at forville sig ind i noget uvæsentligt, for den frygtede opløsning, altså også for fremstillingen hindrende, altså egentligt dræbende, heller ikke til ensidigt ængsteligt at indskrænke sig til det yderste til ét af opløsningens eller fremstillingens punkter og således atter er foranlediget til det egentligt døde, men derved at den går sin præcise, lige, frie gang, i ethvert punkt af opløsningen og fremstillingen helt og aldeles er det, den kan være i det, men også kun i det, altså ægte individuel, altså på naturlig vis heller ikke fremtvinger noget upassende, adspredende, i sig selv og heri ubetydeligt i dette punkt, men frit og fuldstændigt gennemløber det enkelte punkt i alle dets relationer til de øvrige punkter af opløsningen og fremstillingen, som ligger efter de to første for opløsningen og fremstillingen *duelige* punkter, nemlig det modsatrettede uendeligtnye og endeligtgamle, det realtotale og idealpartikulære.

Endelig adskiller den ideale opløsning sig fra den såkaldt virkelige (fordi hin omvendt går fra det uendelige til det endelige, efter at den var gået fra det endelige til det uendelige) derved, at opløsningen på grund af uvidenhed om sit slut- og begyndelsespunkt simpelt hen må fremtræde som et realt intet, således at ethvert bestående, altså særegent, fremtræder som Alt, og der fremtræder en sanselig idealisme, en epikuræisme, som Horats, der vel kun brugte dette synspunkt dramatisk, rammende fremstiller den i sin "Prudens futuri temporis exitum" pp. - altså, den ideale opløsning adskiller sig endelig fra den såkaldt virkelige derved, at denne synes at være et realt Intet, hin, fordi den er en tilblivelse af det idealtindividuelle til det uendeligtreale og af det uendeligtreale til det individueltideale, i

selvsamme grad vinder i form og harmoni, jo mere den tænkes som overgang fra det bestående til det bestående, således som også det bestående i selvsamme grad vinder i ånd, jo mere det tænkes som opstået af hin overgang eller opstående til hin overgang, således at opløsningen af det idealtindividuelle ikke fremtræder som svækkelse og død, men som opliven, som vækst, opløsningen af det uendeligt nye ikke som udslettende voldelighed, men som kærlighed og begge tilsammen som en (transcendental) skabende handling, hvis væsen det er at forene idealtindividuel og realt uendeligt, hvis produkt altså er det med det idealtindividuelle forenede realt uendelige, hvor så det uendeligt reale antager formen af det individuelt ideale og dette det uendeligt reales liv og begge forener sig i en mytisk tilstand, hvor, med modsætningen mellem det uendeligt reale og det endeligt reale, også overgangen ophører, så langt, at denne vinder i ro, hvad hin vinder i liv, en tilstand, som ikke må forveksles med det lyrisk uendeligt reale, så lidt som den i sin opståen under overgangen må forveksles med det episk fremstillelige individuelt ideale, thi i begge tilfælde forener den den ens ånd med den andens begribelighed, sanselighed.

Den er i begge tilfælde tragisk, dvs. den forener i begge tilfælde uendeligt realt med endeligt idealt, og der er kun gradforskelle mellem begge, thi også under overgangen er ånd og tegn, med andre ord overgangens materie med denne og denne med hin (transcendentalt med isoleret), som besjælede organer med organisk sjæl, harmonisk modsatrettet Et.

Af denne tragiske forening mellem det uendeligt nye og endeligt gamle udvikler sig så et nyt individuelt, idet det uendeligt nye i kraft af, at det antog skikkelse af det endeligt gamle, nu individualiserer sig i egen skikkelse.

Det nytindividuelle stræber nu mod at isolere sig og vride sig fri af uendeligheden i selvsamme grad, som i henhold til det andet synspunkt det isolerede, individuelt gamle, stræber mod at gøre sig alment og opløse sig i en uendelig livsfølelse. *Det øjeblik, hvor det individuelt nye periode afslutter sig, er dér, hvor det uendeligt nye forholder sig som opløsende, som ukendt magt til det*

individueltegamle, ligesom det nye i den forrige periode forholdt sig som ukendt magt til det uendeligtgamle, og disse to perioder er hinanden modsatrettede: den første som det individuelle herredømme over det uendelige, det enkelte over helheden, den anden som det uendeliges herredømme over det individuelle, helhedens over det enkelte. Den anden periodes afslutning og begyndelsen på den tredje ligger i det øjeblik, hvor det uendeligtnye som livsfølelse (som Jeg) forholder sig til det individueltegamle som genstand (som Ikke-Jeg), ...

Efter disse modsætninger tragisk forening af karaktererne, efter denne karakterernes modsætninger til det afvekslende og omvendt. Efter disse den tragiske forening af begge...

Note

“Das Werden im Vergehen” in: Hölderlin: *Werke und Briefe*, 2 Bände, Insel Verlag, Frankfurt am Main, 1982, p. 641–47.

Oversat af Lars S. Arndal og Stig Olsen